

Asia

EU:n ja Japanin huippukokous 23.7.2025

Kokous/tapaaminen

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ja Japanin huippukokous järjestetään Tokiossa 23.7.2025.

Huippukokouksen pääelementtejä ovat EU:n ja Japanin strateginen samanmielisyys globaaleihin ja alueellisiin haasteisiin vastaamisessa, kuten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, Kiina, Pohjois-Korea, indopasifisen alueen turvallisuus, Lähi-idän tilanne sekä suhtautuminen Yhdysvaltoihin. Tavoitteena on todentaa EU:n ja Japanin strateginen kumppanuus ja vahvistaa olemassa olevia yhteistyöaloja ml. turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvä kumppanuus. Mahdollisesti sovitaan myös yhteistyön laajentamisesta. Japani on esittänyt EU:lle kilpailukykyallianssin perustamista.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. (E 58/2023 vp)

Suomi korostaa avoimen, sääntöperustaisen ja vastuullisen kansainvälisen kaupan merkitystä Euroopan kilpailukyvyille. EU:n on aktiivisesti avattava uusia markkinoita kauppasopimuksia neuvottelemalla ja vahvistettava kansainvälisen kaupan sääntöpohjaa. (E 58/2023 vp)

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää

johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi. (E 58/2023 vp)

Suomi pitää säännöllisen EU–Japani-huippukokouksen järjestämistä tärkeänä. EU:n ja Japanin yhteistyö ml. turvallisuus- ja puolustussektorin kumppanuuden syventäminen on erittäin keskeistä nykyisessä geopolittisessä tilanteessa.

Japani on EU:lle tärkeä samanmielinen strateginen kumppani Aasiassa ja monenkeskisessä yhteistyössä. EU:n ja Japanin yhteistyö on hyvin laaja-alaista ja sitä voidaan entisestään syventää. Monet yhteistyön alat, mukaan lukien taloudellinen turvallisuus ja puolustussektori, teknologia (kvanttiteknologia, turvalliset verkkoyhteydet), arktinen yhteyspolitiikka, vihreä siirtymä sekä kyberturvallisuus ovat myös Suomen prioriteetteja kumppanuudessa Japanin kanssa.

Suomi näkee euroatlanttisen turvallisuuden ja indopasifisen turvallisuuden olevan kytköksissä toisiinsa ja pitää tärkeänä, että näitä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti.

Suomi tukee yhteistyötä huippukokouksen julkilausumaluonnokseen sisältyvissä teemoissa, kuten turvallisuus ja puolustus, taloudellinen turvallisuus, monenvälisen järjestelmän tukeminen, Venäjän hyökkäyssodan tuomitseminen ja Venäjälle asetettujen pakotteiden ylläpitäminen sekä Ukrainan tukeminen.

Talouskumppanuussopimus (EPA) on vahvistanut edelleen EU:n ja Japanin kaupallistaloudellisia siteitä, jotka ovat jo valmiiksi tiiviit. Sopimuksen täytäntöönpano on edennyt varsin hyvin, mutta sopimuksen kattavaan täytäntöönpanoon on edelleen panostettava.

Suomi pitää Japanin EU:lle tekemää ehdotusta kilpailukykyallianssista alustavasti myönteisenä. On tärkeää, että allianssi täydentää olemassa olevia yhteistyörakenteita eikä luo turhia päällekkäisyyksiä.

Suomi tukee EU:n ja Japanin vuonna 2024 solmitun turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden toimeenpanoa ja suhtautuu ehdotettuun puolustusteollisuusdialogiin myönteisesti.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kokouksen on tarkoitus hyväksyä yhteinen julkilausuma. EU neuvottelee Japanin kanssa tekstistä. Kokousvalmistelua on koordinoitu neuvoston valmistelurakenteissa (pysyvien edustajien komitea Coreper II). EU–Japani-suhteita ja -yhteistyörakenteita käsitellään säännöllisesti neuvoston COASI-työryhmässä.

Suomi on antanut oman kahdenvälisen päivitetyn strategisen kumppanuusjulistuksen Japanin kanssa TP Stubbin kesäkuun 2025 Japanin-vierailun yhteydessä. Julistuksessa on osin samoja elementtejä kuin EU:n huippukokouksen aiheissa, muun muassa puolustusyhteistyö, taloudellinen turvallisuus ja digitalisaatio.

4. TAUSTA

EU:n ja Japanin huippukokous järjestetään Tokiossa 23.7.2025. EU:n puolelta edustavat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja António Costa, komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen sekä ulkoasioiden korkea edustaja Kaja Kallas. Huippukokous järjestetään juuri ennen EU–Kiina-huippukokousta, joka pidetään Pekingissä 24.7.

Huippukokouksesta laaditaan julkilausuma, jossa korostunevat tuki monenkeskiselle sääntöpohjaiselle kansainväliselle järjestelmälle, yhteinen ymmärrys alueellisista turvallisuus-poliittisista kysymyksistä Itä-Aasiassa sekä turvallisuus- ja puolustusyhteistyön ja taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen. Keskeisenä elementtinä on jaettu suhtautuminen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan. Huippukokous tarjoaa myös tilaisuuden keskustella kauppapolitiikasta ja suhteista Yhdysvaltoihin. Julkilausumaan on tarkoitus liittää yhteinen julistus Japanin esittämästä kilpailukykyallianssista.

Edellinen EU:n ja Japanin huippukokous järjestettiin Brysselissä heinäkuussa 2023. Agenda oli laaja, ja keskustelut osoittivat EU:n ja Japanin näkemysten olevan hyvin lähellä toisiaan myös globaaleissa haasteissa kuten taloudellinen turvallisuus ja ilmastonmuutos.

EU ja Japani ovat strategisia kumppaneita. Neuvottelut kumppanuussopimuksesta (Strategic Partnership Agreement, SPA) saatiin päätökseen vuonna 2018. Strategisen kumppanuuden myötä keskusteluyhteys on useilla sektoreilla tiivistynyt. Yhteistyö on laaja-alaista, ja EU:lla ja Japanilla on myös muita kumppanuuksia: Security and Defence Partnership (2024), Connectivity Partnership (2019), Green Alliance (2021) ja Digital Partnership (2022). Japani oli ensimmäinen maa, jonka kanssa EU solmi vastaavat kumppanuudet.

EU:n edellinen korkea edustaja Joseph Borrell vieraili Japanissa marraskuussa 2024. Borrell ja Japanin ulkoministeri Takeshi Iwaya kävivät tuolloin EU:n ja Japanin ensimmäisen strategisen dialogin. Vierailun aikana vahvistettiin myös EU:n ja Japanin turvallisuus- ja puolustuskumppanuus. Sen pohjalta on tarkoitus vahvistaa yhteistyötä ja vuoropuhelua aiheissa kuten kyber, avaruus, hybridiuhkiin vastaaminen ja merellinen turvallisuus. Japani mainitaan myös EU:n puolustuksen valkoisessa kirjassa yhtenä keskeisenä indopasifisena kumppanina, jonka kanssa tarkastellaan mahdollisuuksia edistää puolustusteollista yhteistyötä.

EU:n ja Japanin vapaakauppasopimus (EPA, Economic Partnership Agreement) on ollut voimassa vuodesta 2019, ja sitä täydennettiin tietovirtoja koskevalla kokonaisuudella vuonna 2023. EPA on avannut uusia markkinoita suomalaisyrityksille ja lisännyt kauppaa.

